

**Advies van de
Lokale Energie
Initiatieven
in Twente aan
de Regionale
Energiesstrategie
Twente**

17 mei 2020

Inleiding

In de regio Twente zijn circa 60 Lokale Energie Initiatieven (LEI) van verschillende grootte en met uiteenlopende duurzaamheidsprojecten actief. De RES wil een proces van onderaf stimuleren. De LEI's kunnen en willen door middel van lokale energie projecten een belangrijke rol vervullen in deze benadering van onderaf. Op basis van die rol hebben wij onderstaande adviezen opgesteld voor de RES. Wij willen graag vanaf nu als partner aanschuiven en met u in RES-verband meepraten over- en meewerken aan het vervolg, en onze expertise en visie op zaken als energiebesparing, mobiliteit en warmte inbrengen.

Voor ons als lokale energie-initiatieven is het belangrijk dat er in het (*complexe*) proces van de RES niet alleen aandacht is voor de belangen van betrokken gemeenten, de provincie en andere reeds deelnemende stakeholders, maar ook voor de positie van de lokale energie-initiatieven. Door uitvoering te geven aan onderstaande adviezen worden de LEI's in staat gesteld om samen met de inwoners (*en ondernemers*) van Twente hun bijdrage te leveren aan de energietransitie die de komende jaren hard nodig is.

Het gaat ons dan ook vooral om te komen tot een goede samenwerking waarin vertrouwen in partnerschap met respect voor ieders positie en rol in het proces centraal staan. Om een constructieve rol te kunnen spelen is het voor ons van belang dat er een gelijk speelveld ontstaat waarbinnen we onze projecten kunnen gaan realiseren.

Om goed vorm te kunnen geven aan dit partnerschap benoemen wij in dit document een aantal aandachtspunten gericht op de overheden en op onszelf. Deze betreffen de thema's bewustwording, het ruimtelijk kader waarbinnen we kunnen samenwerken en de mogelijkheden voor ondersteuning van de LEI's.

Bewustwording

Nog lang niet iedereen is overtuigd van de noodzaak van de energietransitie. De LEI's zijn erg actief op het gebied van bewustwording en worden dan ook vaak als een goede partner gezien in het werken aan bewustwording. Echter, om de opgave vanuit het Klimaatakkoord (*snel*) uit te kunnen gaan voeren, is het noodzakelijk dat met name gemeenten inwoners voorbereiden en enthousiasmeren. We vragen de gemeenten om in samenspraak de LEI's en met inwoners gaan bepalen hoe men vorm gaat geven aan de energietransitie.

Wij verwachten dan ook dat gemeenten met grote regelmaat in gesprek gaan met haar inwoners, LEI's en ondernemers over het RES-proces en er voor zorgen dat 'het bod' niet als een verrassing komt. De gemeenten zijn dan ook leidend om te zorgen voor het vergroten van de acceptatie bij inwoners, onder andere door het verstrekken objectieve informatie over de klimaatverandering.

Denkbaar is dat de gemeenten gezamenlijk (*met de LEI's*) een Twentse campagne starten. Daarbij is het van belang dat ook de voordelen ruim aandacht krijgen, ook voordelen voor de inwoners (*bv. prijs*). Wij kunnen en willen daarin ondersteunen en participeren. we kunnen samenwerken en de mogelijkheden voor ondersteuning van de LEI's.

Ruimtelijk kader

Om grootschalige energieopwekking te realiseren is het belangrijk dat de gemeente duidelijke -door de gemeenteraad vast te stellen- kaders heeft waaraan een initiatiefnemer moet voldoen;

- a. **Ruimtelijk** (waar zeker niet / waar geen bezwaar, welke gebied/gebieden, hoe verloopt het afwegingsproces, en voor welke vorm van energieopwekking).
- b. **Eisen aan financiële participatie** (omwonenden, grondeigenaren, leden, inwoners en overig zoals de *Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving*) waarin duidelijke beschrijving van een meerderheidsbelang van het lokaal eigendom, zeggenschap en participatie. Hiermee wordt recht gedaan aan het Klimaatakkoord waarin is opgenomen te streven naar 50% lokaal eigendom van de energieproductie.
- c. **Gemeenten** stellen als voorwaarde aan externe ontwikkelaars de eis samenwerking te zoeken met een LEI
- d. **De gedragscode NWEA** (*wind*) en *Holland Solar* (*zon*) gelden als uitgangspunt.
- e. Er liggen vooraf **heldere eisen** over procesaanpak, afweging, omgevingsparticipatie en communicatie.
- f. **In overeenkomsten** met ontwikkelaars en LEI's wordt vastgelegd dat een project niet te koop wordt aangeboden aan externe partijen gedurende de looptijd van de SDE-subsidie

Essentieel is dat er voortgang blijft in de activiteiten van de LEI's. Voor de enthousiaste vrijwilligers, maar ook voor de inwoners, is het essentieel dat getoond wordt dat er resultaat wordt bereikt. Van de gemeenten wordt verwacht dat het mogelijk maken dat de verschillende soorten projecten snel worden gerealiseerd (incl. vergunningverstrekking). Zolang geen formele beleidskaders beschikbaar zijn, dienen de gemeenten medewerking te verlenen aan initiatieven, en deze niet af te wijzen wegens gebrek aan beleidskader.

Om een succes te maken van de energietransitie en de acceptatie van projecten te verhogen vinden we als LEI's ruimtelijke kwaliteit een belangrijk onderwerp. Wel verwachten wij van de provincie dat zij -door Provinciale Staten vooraf vastgesteld- eenduidige en realistische kwaliteitskaders (*per landschapstype*) hanteert voor energieprojecten waardoor een LEI de gewenste ruimtelijke kwaliteit kan realiseren bij het energieproject. De gemeenten hanteren binnen dit kader eenzelfde uitgangspunt voor eventuele aanvullende regels zoals bijvoorbeeld in een beeldkwaliteitsplan. Deze kaders bieden ruimte voor maatwerk met o.a. onderscheid voor kleine en grote initiatieven. Zij mogen een gezonde business case niet in de weg staan.

Voor ons als LEI's is het belangrijk dat gemeenten binnen Twente een uniform traject en procedure voor de vergunningen hanteert die een gezonde businesscase niet belemmert. Denk hierbij aan de bestemmingsplan-/vergunningsprocedures maar ook aan zaken als een uniforme en werkbare reductieregeling (*via verordening*) voor de leges en de OZB. Wij stellen voor dat de verplichting tot betaling van leges voor de vergunningen door gemeenten uitgesteld wordt tot de financiering van het project voor de LEI beschikbaar is.

Per project leggen gemeente en het LEI vervolgens in een (*anterieure*) overeenkomst afspraken vast over onder andere de samenwerking en bijbehorende rol/taakverdeling, de planning, communicatie en kosten.

Ondersteuning

Om als lokaal energie-initiatief werkelijk als gelijkwaardig ten opzichte van andere ontwikkelende partijen te kunnen opereren is het belangrijk dat we een gelijkwaardig speelveld creëren. Daarvoor zouden wij het als LEI's belangrijk vinden de volgende voorzieningen te ontwikkelen;

Een fonds om een LEI de beschikking te geven over (een deel van het) benodigde ontwikkelingsbudget tot aan de volledige financiering van het project (*inclusief vreemd vermogen door banken; zogenaamde 'financial close'*) voor zover dit niet lokaal gefinancierd kan worden. Bij de financiering wordt het beschikbaar gestelde ontwikkelbudget in de financiering meegenomen en door het LEI teruggestort in het fonds.

Een ondersteuningsfaciliteit binnen Twente met expertise/professionals en capaciteit om beschikbaar te stellen aan elk LEI en daarmee kennis en ervaring te delen met en tussen de LEI's en de LEI's (waar nodig) te professionaliseren en te verzelfstandigen.

Verschillende LEI's zijn in staat hiervoor expertise te leveren.

De LEI's bepalen zelf hun organisatievorm en juridische structuur. Het is aan elk initiatief om tot een optimale invulling van een organisatie te komen die past bij een lokaal initiatief met een aantoonbare lokale achterban. Wel voldoet een entiteit van een LEI in ieder geval aan de volgende criteria:

- a. alle inwoners (*en ondernemers*) in de omgeving van het energie-initiatief kunnen deelnemen en of investeren (*participeren*) in het project van het LEI;
- b. in de LEI statuten zijn doelstellingen opgenomen m.b.t. duurzaamheid (*people, planet, prosperity*) en/of energieopwekking;
- c. naast de (*lokale*) vergoedingen aan direct omwonenden, grondeigenaren en participanten, is er geen winstoogmerk of vloeit de winst terug naar het LEI voor lokaal maatschappelijke doelen of projecten gerelateerd aan de LEI doelstellingen.

Netwerk

Om de projecten van de LEI's haalbaar en financierbaar te houden is het van belang dat wij ook gesteund worden door de netbeheerders. De huidige stagnatie op het net behoeft aandacht. Daarnaast vinden wij het vreemd dat wij vanuit onze projecten op moeten draaien voor het versterken van het net. Dit terwijl dit bijvoorbeeld op zee door de overheid gedragen wordt. Daarom pleiten wij voor socialisatie van de netkosten.

Vertegenwoordiging LEI's in organisatie RES

Teneinde goed inhoud te kunnen geven aan de wens tot 50% lokale participatie en ook om de uitvoering van projecten zo veel mogelijk te stimuleren en af te stemmen, is het nodig dat er een goede en directe band is tussen de RES-onderdelen en de LEI's in Twente. Wij dringen er daarom op aan dat zowel in de Werkgroep als de Stuurgroep meerdere afgevaardigden van de LEI's deelnemen.

Tot slot

Tot zover ons eerste advies aan de RES Twente. Wij gaan ervanuit dat dit advies geïntegreerd kan worden in de RES en blijven graag in gesprek over de uitwerking van genoemde punten.

Opgesteld door de werkgroep LEI – Twente

Werkgroep:

Kees van Dorth (*Duurzaam Wierden Enter*)

Jeroen Jansen (*Enschede Energie*)

Andre Oosting (*ECHT*)

Wilma Paalman-Vloedgraven (*Hellendoorn op Rozen*)

Miranda Scheffer (*Duurzaam Wierden Enter*)

Raoul Teeuwen (*Opgewekt Rijssen*)

Leander Broere (*Natuur en Milieu Overijssel*)

